

॥ १० ॥ अमावास्यां अमावास्यायां हूयंते इज्यंते ॥ ११ ॥ संहारं तिरोभावं ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ क्रियाभंशात् अग्निहोत्रादिलोपात् भांताः कर्तव्या कर्तव्यविमूढाः ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥
भूतभावनं जरायुजादिभूतकर्तारं ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ भक्ष्यंति भक्षयिष्यंति शिखिन् अग्ने ॥ २२ ॥ क्रव्यादामनुष्याद्यमेध्यमांसभक्षिणी ॥ २३ ॥ स्वप्रभावाद्दिनिर्गतं शापं सत्यं कुर्विति भावः

देवताः पितरश्चैव भुंजते मयि यद्भुतं ॥ देवतानां पितॄणां च मुखमेतदहं स्मृतं ॥ १० ॥ अमावास्यां हि पितरः पौर्णमास्यां हि देवताः ॥ मन्मुखेनैव हूयंते भुंजते च द्रुतं
हविः ॥ ११ ॥ सर्वभक्षः कथं त्वेषां भविष्यामि मुखं त्वहं ॥ सौतिरुवाच चिंतयित्वा ततो वह्निश्चक्रे संहारमात्मनः ॥ १२ ॥ द्विजानामग्निहोत्रेषु यज्ञसत्रक्रिया
सुच ॥ निरोंकारवषट्काराः स्वधा स्वाहा विवर्जिताः ॥ १३ ॥ विनाग्निना प्रजाः सर्वास्तत आसन्सुदुःखिताः ॥ अथर्षयः समुद्दिग्ना देवान् गत्वा ब्रुवन्वचः ॥ १४ ॥
अग्निना शात् क्रियाभंशाद्भांता लोकास्त्रयोऽनघाः ॥ विधध्वमत्र यत्कार्यं न स्यात्कालात्ययो यथा ॥ १५ ॥ अथर्षयश्च देवाश्च ब्रह्माणमुपगम्यतु ॥ अग्नेरावेदय
न्शापं क्रियासंहारमेव च ॥ १६ ॥ भृगुणा वै महाभाग शमोऽग्निः कारणांतरे ॥ कथं देवमुखो भूत्वा यज्ञभागाग्रभुक्तया ॥ १७ ॥ द्रुतभुक् सर्वलोकेषु सर्वभक्ष
त्वमेष्यति ॥ श्रुत्वा तु तद्वचस्तेषामग्निमाहूय विश्वरुत् ॥ १८ ॥ उवाच वचनं श्लक्ष्णं भूतभावनमव्ययं ॥ लोकानामिह सर्वेषां त्वं कर्ता चांत एव च ॥ १९ ॥ त्वंधार
यसि लोकांस्त्रीन् क्रियाणां च प्रवर्तकः ॥ स तथा कुरु लोकेश नोच्छिद्येरन्यथा क्रियाः ॥ २० ॥ कस्मादेवं विमूढस्त्वमीश्वरः स नूद्रुताशन ॥ त्वंपवित्रं सदा लोके सर्व
भूतगतिश्च ह ॥ २१ ॥ न त्वंसर्वशरीरेण सर्वभक्षत्वमेष्यसि ॥ अपानेत्यर्चिषोयास्ते सर्वं भक्ष्यंति ताः शिखिन् ॥ २२ ॥ क्रव्यादा च तनुर्याते सा सर्वं भक्षयिष्य
ति ॥ यथा सूर्यां शुभिः स्पृष्टं सर्वं शुचिविभाव्यते ॥ २३ ॥ तथा त्वदर्चिर्निर्दग्धं सर्वं शुचिभविष्यति ॥ त्वमग्ने परमं तेजः स्वप्रभावाद्दिनिर्गतं ॥ २४ ॥ स्वतेजसैव तं
शापं कुरु सत्यमृषेर्विभो ॥ देवानां चात्मनो भागं गृहाण त्वं मुखे द्रुतं ॥ २५ ॥ सौतिरुवाच एवमस्त्वितितं वह्निः प्रत्युवाच पितामहं ॥ जगाम शासनं कर्तुं दे
वस्य परमेष्विनः ॥ २६ ॥ देवर्षयश्च मुदितास्ततो जग्मुर्यथागतं ॥ ऋषयश्च यथा पूर्वक्रियाः सर्वाः प्रचक्रिरे ॥ २७ ॥ दिवि देवामुमुदिरे भूतसंघाश्च लौकिकाः ॥
अग्निश्च परमां प्रीतिमवाप हतकल्मषः ॥ २८ ॥

यथोक्तं शिक्षायां आत्मा बुद्ध्या समेत्यर्थान् मनोयुंके विवक्षया मनःकायाग्निमाहंति सप्रेरयति मारुतं मारुतस्तूरसिचरन्मंद्रं जनयति स्वरमित्याद्यु
क्तत्वादग्नेर्वागधिष्ठातृत्वाच्च ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ ब्राह्मणैरनपराधबाधितोपि न तेषु प्रतीकारं प्रयुंजीतेत्यध्यायतात्पर्यं ॥ २८ ॥